

ОРАЛІК

ЖУРНАЛ ТАБОРОВОГО ЖИТТЯ

Ч 4

БЕРХТЕСГАДЕН

1946

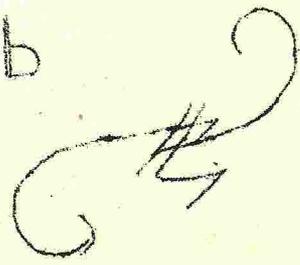
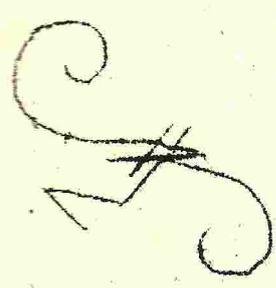
№ 106-1

4

ОРАМІК

ЖУРНАЛ ТАБОРОВОГО ЖИТТЯ

ВЕРЕСЕНЬ
1946

ЗМІСТ:

МЕТАМОРФОЗА СТОЛІТЬ Др. О. Грицай
 СПІЛЬНОТА І ОСОБА Др. М. Племкевич
 В ОБОРОНІ МИСТЕЦТВИ Проф. Л. Козак
 ЗА ПРАВОПОРЯДОК У ТАБОРОВОМУ ЖИТТІ Др. Т. Ланічак
 ПРО ВИБОРИ Спектатор
 ТАБОРОВА ХРОНІКА

МЕТАМОРФОЗА

століть

На овидах історії культурних народів соціально не питання не щось подібне до імлістих мряковин на розсвіченному зорями небесному фірнантенті. Тоді ось, коли інші проблеми, питання і справи людського життя та зв'язані з ними епохальні історичні події видвигаются і відрізуються на тлі даних епох ніби сліпучі слева зізвд першої величини, то питання соціально не сіріє на ньому здебільша хаотичними тінями, тільки і тут і там обагрене пурпурами кривавої заграви. Але той багровий блиск червонить сірість соціально не хаосів тільки тоді, коли в їх глибин вибухає пожар ворохобні сірих жертв тих хаосів, жертв соціально не неладу і соціально не незгод, та загрожує отак пишним сяваам вершин життя, видвигнених високо на золотих Палатинумах над хаосом соціально не низів. Кривавим пурпуром такого пожару розгорівся на овидах старовинного світу бунт рабів під проводом очайдушного Спартака, так пропам'ятно придушений грозом тих шести тисяч хрестів, що то на них римський вождь звелів розпняти переможених борців великої ворохобні. Таким кривавим блиском розгорілась сірість соціально не неладу в добі революційної змови Катиліни, того лева боевища під Цісторією. Зате ж тихим золотистим саявом неземної заграви видвигнулось соціально не питання на овид усього світу в добі, коли від сходу до заходу і від півдня до півночі пронеслось уперше Божеське слово Христа про любов людини до людини як найглибше джерело найкращого соціально не ладу у світі. Але імператори і творці соціально не ладу цього світу не дубили повертатися духом до катакомб перших християн. Воліли задивлятися на цезарів Риму, перед Христом, а турбуватися соціально не питанням, сіриною буденщини сірих суспільних низів та їх долею здебільшого не завдавали собі, труду. Мораль фараонів старовинного Єгипту в їх підході до сотень тисяч тих рабів, яким за шматок хліба і часнику було присуджене видвигати цілими десятиліттями піраміди на честь володарів єгипетського царства, далася важко відчути народам ще цілі довгі століття. Століття вщерть асоціально не самовладців, починаючи від царів Асирії і Вавилону аж ген до останніх царів і фараонів і в новітньому Європи. Історія народів повторюється. На престолах світу засідають довго і все наново щораз то жадібніші влади царі, фараони та імператори. Ім хочеться щораз величавіших пірамід, і щораз пишніших монументів їх влади та могутності, але для тих сто тисяч рабів, що то ім доводиться видвигати ті монументи, цезарі всіх часів і народів мають з правила тільки шматок невольницького хліба і в'язку часнику.

Так було ще за Людвика XIV., коли він велів видвигати розкішні палаци Версалью. І було так ще за московського фараона Петра Первого, коли він тисячі українського люду зігнав на північ, щоб вони будували на прогнилих болотах Неви царський Петербург.

Але століття історії народів знають метаморфози, про які навіть московським фараонам з кодла Петрів та Катерин і не снилось.

Імлісті мряковини, що ось так довго окутували соціально не питання, починають відрізуватись від сірого тла щораз яскраві-

шими обрисами. Століття людства з погляду на соціальне і соціальну справу переживають переломову метаморфозу. Її на імя:

Г р о м а д я н с ь к а с в і д о м і с т ь .

Єгипетський раб переміняється в новітню людину.

Він почував насолоду боротьби з'єднаної громади, з'єднаної соціальної спільноти проти ненажерливих фараонів, коли союзом бунтарських міст Італії змагався під проводом оборонців Медіолану в XII.ст. з німецьким наїздником Фрідріхом Гогенштауффом. Він, дужий соціальною спільнотою, новітній громадянин, відповів кривавим святом Сицилійської вечірні на наїзд Карла Анжу на Сицилію у XIII.ст. А поруч новітнього громадянина як носія речника і оборонця соціального питання проти самовладних імператорів, стає і жінка як новітня громадянка, повна свідомости та розуміння у змаганні за соціальне визволення громадянської спільноти, яку чванливі імператори презирливо таврували сірою юрбою, недоумним тлумом. Такою бадьорою речницею всього християнського світу перед папським престолом в Авіньонській добі є Катерина зі Сієни, що говорить наслідникові св.Петра сміливо в вічі те, що тодішній християнський світ думав про жалюгідний розбрат у папському Римі. Так само як опісля 6.III.1428 року інша велика жінка тих часів, селянська дитина з Дом Ремі, Жанна д'Арк закликає в Авіньоні французького короля Карла VII до виконання його володарського обов'язку щодо обложеного бургундами Орлеану і падкими словами зворушує того ледачого владаря до горячих сліз +). Дійсно, Ваша Величносте, метаморфоза століть могла вже тоді непокоїти блискуче оточення золотих престолів. Адже ще довго перед кривавими селянськими війнами в добі Лютерової реформації постання селян вибухають в Європі, зкрізь колишній єгипетський раб ось * *) хоче слухатись нових фараонів, не хоче видвигати їм пірамід, а головню не вдовольняється ні як киненим йому шматком хліба та часником. Новітній селянин в Європі хоче для себе людських і громадянських прав. Його драгують великопанські тереми і палаци, починаючи від Фонтенебльо і Версаю володарів Франції аж ген до Кенільворсу англійської Єлисавети та Ескоріялю Филипа II, понурого тирана Іспанії і Нідерландів. Правда - ті століття не ще не наші часи повної обнови соціального, переломового двигнення його з туманних глибин суспільних низів. І ще суспільні низи поставлені соціально так зле, що Жан де Лябріє, змальовуючи картину побуту тодішніх селян у Франції, не знає, чи нори, в яких вони живуть, це людські житла, чи кривки звірят, а й вони самі, себто селяни, чи люди вони, чи щось середне між людиною і звіриною. А це ж у Франції блискуча епоха "короля - сонця" Людовика XIV., доба слави версальських палаців на весь світ... І ніхто не в силі переконати того ж Людовика, того володаря "з Божої ласки", повного маєстату та імператорської достойности за словами "держава-це я", переконати його в тому, що в його могутній державі є - і то навіть не дуже далеко від палаців Версаю! - пекло найстрашнішої нужди. Воно було б найкраще, коли б король зміг на власні очі побачити, як то люди живуть. Але хіба ж у королів є час і охота оглядати ці темні глиби, яким на імя - суспільні низи?

Їх розкривають на весь світ щойно великі революції, довершуючи стак метаморфозу століть, обнови соціального ладу, щораз могутнішими і щораз погубнішими наступами на старе, перестаріле

+) Жан Якобі: Сцени з життя Жанны д'Арк. Париж 1941.

і прогниле. І якщо ми сьогодні після кривавих революцій та двох світових воєн простежимо шлях розвитку соціального питання упродовж останніх століть аж до наших днів, тобто до теперішності по другій світовій війні, то одна з її найскрапіших приznak це — смерк імператорів. Кінець царів, королів та фараонів. Престоли і трони розвалиються. Імператори гордого гасла "Держава — це я!" цеsarь, а керму держави бере в руки — вона: Громадянська спільнота!

І це метаморфозв століть об'явління найвище. Правда — дух фараонів, дух невидних для народу китайських царів, а з ним і дух феодалних аристократів ще й до наших днів покутував у духовості Європи. Пронюдував призиство й ненависть до суспільних низів, лаючи їх водно сіркою юрбою та недумним тлумом. "Сіра юрба — писав свого часу Фрідріх Ніцше — цикавить мене тільки і виключно як тло для блеску могутніх індивідуальностей і як ворожа ім маса. А зрештою хай її вхопить чорт і статистика!" +)

"Тільки худоба починає працьвати раннім ранком" — писав інший феодал духа того часу Оскар Вайлд, підкреслюючи отак підком недвозначно своє ставлення до "трудоного тлуму", що звик від віків ставати до праці раннім раном. А тямите, як ще інший "аристократ духа" Габріель д' Аннуція отруював усю Європу своїми славетними романами про аристократичних героїв, що нацихавшись уцерьв моралю колишніх феодалів зпід знаку високої аристократії, живуть тільки й виключно для змислових насолод ++)? Насолод в першу чергу натури еротичної, дозволяючи при тому цодо жінок на таку кримінально злочинну та нікчемну поведінку, зразком якої була й поведінка самого пана д. Аннуція сутроти жінки людини й артистки того рівня, як Елеонора Дузе +++). Але після того як колишні імператори ніцшеанської краси як кайзер Вільгельм II пощезали з престолів Європи і метаморфоза століть почала пронизувати щораз чіткіше культурні суспільства, культ чванькуватости псевдоаристократичного egoїста і собі зникав згодом з літератури. Зате ж провісником першого оформлення Європи на принципах християнської рівности і справедливости є мудрець з країни Вашингтона — президент Вільсон з його тезами про самовизначення народів.

Ex occidente lux!

Але далеко могутніше ніж голос Вільсона після першої світової війни лунає сьогодні на страшних руїнах другої світової війни чудотворне гасло:

Назад до Христа і християнства!

До великого братнього єднання людей, до рівности і справедливости, до пошани людини в людині, до ведення сіркою юрби шляхом пєрєвиховання на щаблі справжньої людяности, людської гідности, до перетворення сіркої товни у лави свідомого себе і своїх завдань гуманістства.

І не буде песніма метаморфоза століть як одно з найкращих і окончених завершень культури народів.

Працьймо ж для цієї життєвої метаморфози, для цього ідеального завершення доповідного процесу людської культури! Вчїмся в буденщині таборового і саме таборового життя вєсього ладу, всіх гасмиць, всіх труднощів громадського спївжиття і

+ /Grotthus Friedrich Nietzsche. Stuttgart 1898.

++ /Charlotte Lady Blennerhasset: Literar-historische Aufsätze. München und Berlin 1916. Стор. 31-86.

і громадянської співпраці. Вчімся саме тут жити з людьми і для людей, вчімся того справді демократичного підходу до нашого найближчого оточення, що саме в нас, українців, має дуже небезпечного противника в нашій химерній індивідуальності. І творимо таку найблищу до ідеальної розв'язку соціального питання, проблеми соціального ладу, щоб вона могла стати зразком і для інших народів. Бо наше таборове життя і таборове середовище — це все таки мініатюра громадянства, ба й мініатюра рідної держави як це вже стільки разів у нас повторюється. І як зразкові громадяни власної держави повинні ми жити і працювати в таборі, використовуючи в нас усе, що зв'язується в нашій духовності з фальшивим, перестарілим розумінням індивідуалізму та аристократизму. Я не виступаю тут ніяк ні проти одного, ані проти другого, а навпаки скажу, що кожна людина повинна розбуджувати в собі свідомість ущерть індивідуальної окремішності та шляхетного духового аристократизму. Але хай цей індивідуалізм та аристократизм не виявляється перестарілим, уже страх немодерним презирством у сторону бл.п. "сірої товпи" чи там "пересічності", як це ще, на жаль і на диво! — бачимо у статті Ігоря Костецького "Диктатура пересічності" +), (Ох, пане графе Альмавіво, ви ще ждете? — Фігаро.) а хай буде виявленням щонайкращих талантів і спромог во благо громадянства.

Бо хіба ж саме так не покажемо найліпше, що й нас, українців, торкнулась благодатним крилом велика метаморфоза століть?

І треба нам дбати про те, щоб праця наших таборових урядів і крадовців не йшла ладом перестарілої, байдужної до живого громадянства канцелярщини та бюрократії. Колись ось і тут дух фараонів та китайських цісарів уселився був усеціло в такого урядовця старого типу, особливо ж, коли він був на провідному становищі. З вузничих чотирьох стін свого золоченого апартаменту він сливе не виходив ніколи, зв'язку з живою дійсністю і з живими людьми не мав ніякого, поняття людини утстехнювалось у ньому з поняттям урядового формуляра. Чи й ми так маємо урядувати?

Ні, панове, відчинім вікна наших б'юр широко, щоб дошли до нас всі відгуки живого життя живих людей. А що, Пане Голово, якби то Ви так час-до-часу пішли слідами Гарун — аль-Рашида, або ще краще — Йосифа II і непомітно ні для кого пройшлись уздовж і вшир по всім таборі та побачили так на власні очі як у ньому люди живуть?

А й Ви, шановні Достойники, що приїжджаєте зі світу відвідувати наш табір. Не обмежуйтеся тільки на тому, що відбудете парад урядового привітання, урядової Служби Божої, офіційного обіду та офіційної тайної конференції. Це все гхне духом фараонів, цісарів та королів за шабльоном Фр. на Йосифа:

Пройдіться по таборі, привітайте людей, говоріть з нашими жінками про їхні турботи, озовіться ласкавим словом до наших дітей, обдаруйте їх, знедолених, чим мога — добрим словом і ділом!

В тому буде велика обнова.

Цілком певно, Вама Величносте !

Др. Остап Гринай

+ Журнал "Українське Слово" чч. 6-7.

Див. відповідь на неї в журналі "Наше життя" н.н. "Махновщина" (Додаток до часопису Н.Т.Ч. 59.)

Спільнота і особа

Кесарі казали: "держава - це я", або в останні часи: - "нарід - це я". І мої хотіння - це таємні, незбагнуті ще хотіння народу і тим самим моя воля - це воля народу. Проти неї мусить замовкнути бажання, мусить зашмерти воля індивіда - окремої людини.

Індивід, у своїй самовдоволеній гордині і самоті, за являв недавно устами поета декадансу: - люблю-те, чого нікто не вибрав, чого нікому полюбити не вдалось, люблю свою власну найглибшу внутрішню суть і все, що незвичайне і хворобливе.

Хто з них казав правду?

Вони покликалися - кожне на своє первородство. Перші казали: - на початку була спільнота, а те, що називаємо індивідом, це вислід розкладу спільноти. Найперше родиться організм, і в ньому постають окремі органи, очі, уші, мізок, серце, шлунок, ноги і руки. Чи можуть окремі органи сказати, що вони були перші і, порадившись і склавшись разом, створили організм? Чи можуть вони мати якусь окрему свою ціль, як не тільки службу задля цілості організму? Так само і змістом життя окремої людини повинна бути вірна служба нації-державі аж до повного самозабуття, до повного самозречення бджоли в користь пня-громади.

А індивід відповідав на це: - на початку були окремі люди і вони, уговорившись, створили суспільність-державу задля своєї користі й безпеки. Чи може знаряддя правити своїм паном і власником? Чи має право творіння поневолювати свого творця?

Хто з них має слухність?

Це були дві крайності мислей. Може спробуємо, шукаючи відповіді, спитати саме життя.

Ось життям створена сама спільнота: - родина. Хто був найперше: родина, чи окремі її члени? Спільнота чи індивід? Тут відповідь ясна: - перша була родина. Але чи добре упорядкована родина виводить із свого первородства висновки, що їх хотіли б вивести кесарі, колишні королівські, чи сучасні націоналістичні, чи комуністичні? Ніколи! Добре упорядкована родина опікується на кожному кроці своїми нелітніми, чи малолітніми членами, і одночасно дає їм щораз більше свободи разом із їх дозріванням. Між інтересами родини і особистим зацікавленням окремого члена родини бувають напруження, але в здорових родинах вони не доводять до розриву. Між батьками і дітьми, або і між братами і сестрами поміж себе, постають великі різниці світогляду, та здорова родина створює підсоння взаємної пошани різних, але щирих думок. Здорові родини знаходять якраз розумну гармонію між різними інтересами й ідеями своїх членів, і саме та гармонія дозрілих і розвинутих індивідуальностей в одній спільноті, що вміють погодити напротилі сили своїх особистих прямувань із спільними потребами родини, - створює весь чар і тривкість тієї найменшої органічної клітини народу. Диктатура батьків навіть в ім'я інтересів цілої родини викликає бунт дозрілих до самостійності дітей і кризу спільноти. І навпаки, повна самоволя кожного члена родини - це початок анархії в тій

малій спільноті і її розвалу.

А мусимо пам'ятати, що родина це найкраща школа громадянської моралі. В ній окрема людина вчиться найважливішій суспільній чесноті: — шукаючи своєї користі і духового росту, оглядається завжди на користь і духові потреби братів і сестер, і на інтереси родини як цілості. Тож і більшу громаду і нарід і державу найкраще розумітимем і найкраще означимо правильні взаємини між проводом і окремими людьми, завжди порівнюючи їх до малої спільноти-родини, а не шукаючи далеких подібностей до організму, в якому окремі члени — органи не мають свободи руху і мислі, або до суспільностей бджіл чи комашні.

Індивід — окрема людина — родиться, виростає й дозріває тільки в суспільності, в співпраці і протиставленні, у взаємній згоді і в напруженнях між нею і громадою. Поза суспільністю немає особистості в повнім того слова значенні. І самотній Робінзон це плід людської цивілізованої громади.

Але, як і добра родина, так і здорова суспільність не придавлює, не нищить індивідуальності, окремішності своїх членів. Навпаки, вона свідомо, що всебічний розвиток її членів — це ж її багатство, її розцвіт. Великі творчі особистості, поринаючи в свої душевні глибини, пізнають не тільки себе, але там у своїх глибинах схоплюють сні і хотіння свого народу, що, безсилі прокинутися, перебувають у сумерку підсвідомості. Та нарід — многогранна істота. І найсильніша провідна індивідуальність не сміє вмовляти в себе і в своє довкілля, нехай б то вона в собі знайшла і збагнула всі таємниці народу. Ні, тих таємниць і несподіванок душі народу багато і тільки сукупність творців духа і організаційних зусиль господарських і політичних провідників дає повний образ тих глибоких вод. Диктатура однієї особи чи групи загання те багатство в підпілля. Вона, скеровуючи всю увагу і всі сили в однім напрямі, може добитися незвичайних моментальних успіхів. Ми бачили приклад у осягах Німеччини, що 1942 року опанувала всю Європу. — Але придалені, загнані в підземелля сили народу — не вмирають. Вони там киплять, збиваються у грізні жмари, що грозять страшним революційним розрядом. Звідси моментальні успіхи, але й звичайно скоре заломання й упадок таких однібок диктатур. І цього прикладом може бути та сама Німеччина. Її диктатура впала під ударами ззовні та вона — і це для нашого випадку найважливіше й рішальне — провалилася і в середині власного народу.

Ми віримо, що й останні пекельні ворота неволі так само несподівано розваляться під тиском вільних держав ззовні й під ударом скованих, але вічно живих і незламних сил поневолених народів.

Одночасно мусимо пам'ятати і другу науку з нашого порівняння народу й його держави з родиною. Нарід і його держава не поневолюють окремих осіб, але ті окремі люди мусять знати, що тільки в народі, в упорядкованій національній суспільності, в державі, і тільки завдяки їм, вони стали розвинутими особами — індивідуальностями. Відриваючися від громади — народу, вони стають обірваними листочками, призначеними на повільне загнивання. Окрема людина, незв'язана з народом, самобіпанська особа — стає безплідним еством, якими блискучими оманами творчості і культури вона б не прикривалася.

В таких егоїстично — самобіпанських душах нестать думки про мистецтво для мистецтва, науку для науки, витончений культурний люксус без відгомону в серцях людей. І люксус пере-

пешених душ, що живуть по той бік людського болю і людських радощів у примарнім світі уяви, підсичуваної лектурою, образом, звуком. - В таких егоїстично - відокремлених душах зріють господарські і політичні спекулянти, типи, що для них власна нажива або власні впливи важніші всього і вони готові задля них зректися всіх моральних зобов'язань супроти ближніх. - Вкінці найневинніший, але в своїй масовості не менш небезпечний тип пасивного відокремлення, - це наша славна "моя хата з краю". - Все це зразки звироднілого індивідуалізму, що вносять у демократію зародки анархії і розкладу.

Особливо мусить усе те пам'ятати українська людина. Вона бачила в чужій державі і в її законах ворожу собі і несправедливу силу. То ж часто схильна вона протиставити свободу всякому закону взагалі і розуміти свою вимріяну "волю-воленку святу" як повну незв'язаність думки і дії. Тій українській людині конечно треба зрозуміти, що тільки в упорядкованім українськiм світі, в зв'язку з ним, знайде вона свою свободу. Що більше, тільки в ньому знайде вона себе саму. І в вірній службі своїм і одночасно загальним найглибшим хотінням знайде своє завершення як особистість. Мілізна роз'ядує особу і громаду, глибини їх примирють.

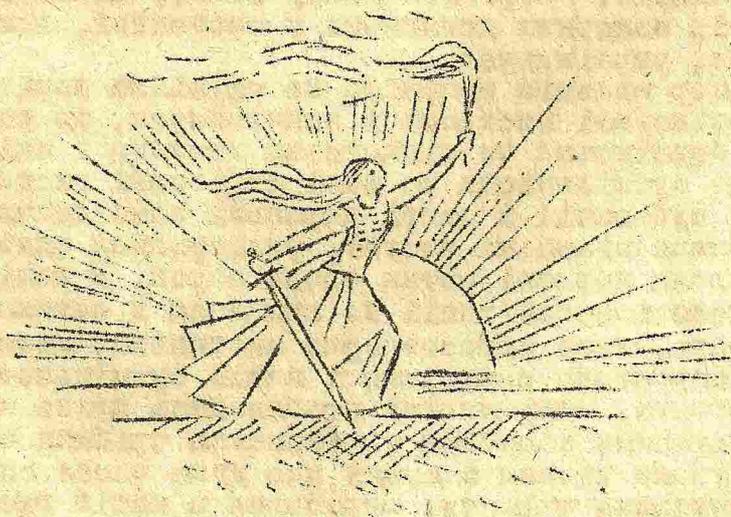
Мовкнуть один за одним кесарі, і вільна людина доходить своїх прав. Українська вільна людина мусить пам'ятати, що ціллю історичного розвитку не є вона в своїй свободній окремішності, але - як це схопив вірний звіститель глибоких мрій народу, Тарас Шевченко, - "сім'я вольна, нова", а в ширшій розумінні: - вільна людина у вільній упорядкованій державі.

То ж відповідь на питання, поставлене на початку:

Не самовільний кесар-отаман, і не самобіпанський індивід - окрема людина, але вірна собі і своїй свободі і у своїх глибинах співзвучна з народною спільнотою - достойна особистість. -

За цю правду і її майбутність!

Д-р.М. Шлемкевич

В обороні мистецтва

Коли на таборний майдан заіхали авта театру Вларацького і в адміністраційних бюрах нашого табору пішли драстичні дискусії про матеріальні справи театру, тоді я зустрівся з таким поглядом на мистецтво взагалі:

"Я в думки, що перше треба нам забезпечити наші життєві konieczності, а щойно потім зможемо дозволити собі на мистецтво".

Коли б це сказала якась сіра, малоінтелігентна людина, не було б потрібним взагалі про те говорити, але такий погляд висловив один з інтелігентних, розумних реферитів, доктор, здається, прав, людина з громадським почуттям і опінією найбільш симпатичного, тактовного працівника адміністрації.

Оце й подібні дискусії про мистецтво в таборі кажуть мені думати, що такий погляд розкорінився у нас доволі широко і принукують мене написати про цю справу децю ширше.

Торкнувся я головню одної, найближчої мені ділянки, мистецтва образотворчого.

Перед кількома роками на одній з останніх образотворчих виставок у Львові до мене підійшов німець, тодішній шеф преси на "Дистрикт Галичина" і сказав: "Знаєте, я саме приїхав з Берліна, де відбувалася велика німецька виставка. І коли я порівнюю вашу виставку з берлінською, то мене вдарає те, що у вас дуже багато темпераменту, кольору і сонця, тоді коли наші мистці такі сірі й бездушні!" Так сказав приватно німець, гітлерівець, який, розуміється, різночасно дав німецькій пресі офіційне доручення ні словечком не згадувати про українську виставку.

Знову ж з виставки Д.П. в Баден-Гадені пише мені Ю. Гординський: "Український відділ на виставці зробив якнайкраще враження на чужинців. Звертають увагу на те, що наші мистці, не відстаючи від модерних досягнень у мистецтві, дають різночасно щось своє, українське"...

А тепер візьмим щоправда не офіційне порівняння берлінської і української виставки і запитаймося, що коштувало державу така, берлінська чи мінхенська вистава і скільки дала українська суспільність на наші львівські виставки? Помінаючи великі субвенції і добрі державні замовлення, які побирали від держави німецькі мистці, улаштування одної такої виставки коштувало державі сотки тисяч марок. У наші ж вистави суспільні чолові організації не вкладали й сотика!

Значить, наше образотворче мистецтво, може як одиноке у світі, вистало самотужки і нашій суспільності не коштувало воно нічого. Наші мистці пробивалися крізь життя дуже скупими матеріальними засобами з виконання дрібних замовлень, що їх вони добували тільки з праці, яка дуже часто спричинювалася до розтрачування таланту. Виробився в нашій громаді навіть дуже специфічний, але й дуже фалшивий погляд, що мистці творять тільки тоді, коли ... бідують.

Як же ж представляється справа сьогодні на еміграції?

З нашої львівської спілки виїхало на еміграцію по-

над 20 % мистців, значить, ми привезили з собою майже всі мистецькі добрі сили, я сказав би, сливе весь наш культурний дорібок в цій ділянці. Мистецькі таланти, що опинились нині по таборах, не наше національне придбання довгих років і великої упертої праці. Це нитка, висукана з далеких віків нашої образотворчої історії, з нашої не раз невідомої, руїнами приваленої великої традиції.

Але...

Ми нація також великих кооператорів. І тому знову почислім по совісті, що коштує нам наше образотворче мистецтво на чужині. Чи дійсно стан є такий, що треба нам перше забезпечити наші життєві konieczності, а щойно потім подумати про мистецтво?

Для такого підрахунку я возьму табір Карльсфельд. Не тому, щоб цим кинути камінем нарочито на карльсфельдську Управу табору, але тому, що той "Карльсфельд" був виявом нашої національної психіки і донині він в більшій або меншій мірі покутує мало що не в кожному таборі:

Полічим в першу чергу витрати на образотворче мистецтво.

1. Управа табору не витратила ні одної марки ні на мистців ні на мистецтво.

2. Ніхто з мистців не одержав від "Суспільної Опіки" ніякої допомоги, хоч багато людей з такої допомоги користало і хоч мистцям, з огляду на недуги в родині, така допомога була не раз дуже потрібна.

3. Мистці, які продовжували свою творчу працю в "робітнях", не вважалися працюючими і з ніяких додаткових "благодатей" не користали.

4. Приміщення для робітень мистці або не мали, або влаштували собі їх по "стришках" власним трудом і власними руками, і з цього приводу були часті непорозуміння з мешканцевим відділом.

5. Управа не купила за весь час ні одного образу.

6. Щодо забезпечення одягом, мистці мали значно менші вигляди ніж звичайні чорноторгівці.

7. При ліквідації табору в Карльсфельді вивезено з магазинів на Ляйм цілу паку фарб і мистецького приладдя, тоді, коли деякі з мистців дуже мало, а дехто нічого з цих матеріалів не одержав і мистці добували собі матеріал самотужки і то дуже тяжко в Мінкені.

Такі були "витрати" на мистецтво. А тепер прибутки:

1. Мистці брали активну участь у всіх імпрезах і всіх працях табору.

2. Спілка Мистців зорганізувала одну виставку народної творчості і одну мистецьку виставку образів, яку відвідало багато чужинців.

3. Мистці оформили сцену і низку більших або менших імпрез і свят, витрачаючи для цього не раз цілі ночі праці і дуже часто власних, також добутих малярських матеріалів.

4. Учні мистецької школи ремонтували собі власними руками приміщення для школи і це приміщення відібрав ім мешканцевим відділ.

5. Мистці здебільша резигнували з гонорарів за працю, чи більшу частину гонорару передавали на фонд "Потреби табору" чи на "Суспільну Опіку".

6. Дехто з мистців своїми зв'язками, витворивши через свою мистецьку працю, багато допоміг таборові інтервенціями у різних справах.

Такі витрати і такі здобутки мав табір з образотворчого мистецтва. Коли візьмемо в рахунок інші парини мистецтва, то скажимо отверто, що всілякі мистецькі імпрези були головним джерелом прибутків таборової каси.

А тепер друге питання: чого ж хочуть мистці і чому повстають такі дразливі дискусії?

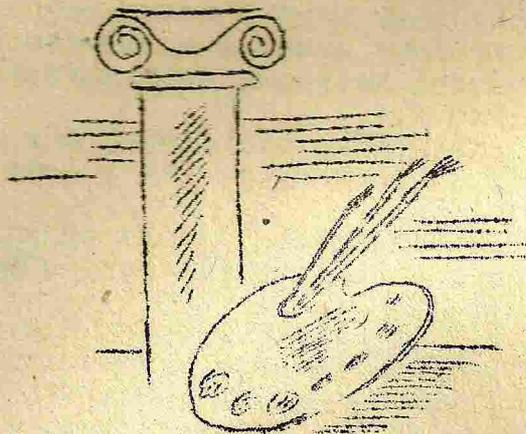
Тут я стверджую: мистці, поза вимогами, що їх має кожен пересічний мешканець табору, не хочуть абсолютно нічого і до-слідно нічого не вимагають. Дискусії виникають з того, що мистці лиш бороняться проти намагання зробити їх дійсною коровою таборових фінансистів. Мистці не вимагають, щоб мистецтво трактовано як надбудову нашого освітнього життя, як не є у всіх культурних народів, ні, мистці здають собі справу з нашої таборової дійсності, але вони бороняться, щоб не бути підбудівкою всяких культурно-освітніх установ.

Позатим образотворчі мистці власною силою і власною ініціативою зуміють перебути одну нашу таборову мізерію і здають собі цілковиту справу з вартостей, що їх привезли з собою з Рідного Краю. Мистці зуміють зберегти ці вартості і при кожній нагоді виявити їх для доброго імені українського народу і його культури.

Во запитаюся наприкінці:

Хто був першим пропагатором української справи тут на чужині і хто сказав своє перше, найбільшої ваги слово чужинцям про те, що ми не азіати зі сходу, але народ, який має свою культуру, не меншу від культур інших народів Європи? Нас оглядають і про нас довідуються не так у приватних розмовах, до яких дуже часто треба тлумачів, а на наших імпрезах, хороших виступах і продукціях, на образотворчих виставках. Тут ми говоримо до чужинців безпосередньо і для них найрозумілішою мовою — мистецтвом!

Б. Козак

За працю і порядок у таборському житті

Одною із перших основ, від яких починаємо будувати дисципліноване організоване життя, є усвідомлення собі таких то і таких засадничих підставних законів, яких кожен, що хоче його будувати, мусить придержуватися.

Коли інженер будує міст, він мусить знати закони гравітації, діяння сил, питомий тигар і масу, видержніть матеріалів тощо. Коли будівничий будує хату, мусить знати те саме. Кожен мусить знати діяння тепла і роди металів, хлібороб права природи, педагог психологію дитини. Політик, що береться вести і заступати інтереси держави чи громадський діяч, що хоче порядкувати внутрішнім життям опільноти, мусить знати також соціологічні закони, які правлять збірнотю. Чи ними буде зрізникування чи "матеріальний історизм" чи психологія групи, все одне ким і як з'ясована, чи соціальне чи міжнародне право, це речі не змінить в тому, що їх треба знати, щоб могли керувати такою окладною машиною, якою є людська збірнота.

Не інших засад треба перестерігати і при організуванні й розбудові таких людських збірнот, якими у нас тепер на еміграції є наші табори. Щоб в них був порядок, щоб вони могли сповняти належно й доцільно своє призначення, мусить в людській уяві постати спершу думка, концепція їх упорядкування. Правда, без тої думки, без тої концепції табори будуть існувати теж. Будуть в них якісь начальства, буде щось робитися, будуть минати дні за днями і можуть там знайтися люди, що будуть приписувати собі заслугу, що в тому часі вони "вели" ті табори.

Але критична, інтелігентна людина, аналізуючи таке життя, зможе зразу поставити діагнозу його недомагань.

Отже в першу чергу плян, думка, концепція, а щойно опісля її здійснювання.

Це відноситься в першій мірі до пляну суспільного порядку, за яким та збірнота, в нашому випадку табори, має свою правити. І тому кожен розважний чоловік, який поважно і зріло бере ті справи до уваги, мусить уперше подумати над законами й засадами, на основі яких він хоче табором правити, потім почне розглядатися за поберами, замітачами, магазинерами, дольмечерами і секретарями, якими він заповнить бюра і варстати того табору.

Але треба, щоб ті закони і засади правили всією еміграцією, а не щоб їх роздрібнювати на партикулярні загумінкові патріотизми і устанавляти собі закони так, як це нам подобається.

Утворення одної суспільно-громадської централі як першого кроку до об'єднання усіх українців на головному відтинку, а саме на політичному, ми всі привітали з признанням і полегшою. Нікому з нас не треба було доказувати доцільности такої централі. Було ж ясним, що політична еміграція мусить бути ведена в своєму внутрішньому житті одним осередком і в силу його становити одну нероздільну цілість і одне нероздільне національне тіло.

Наша еміграція в більшості живе тепер таборним життям. Табори є 70-80 % формою нашого громадського життя - організація та устрій таборів є формою нашого громадського самоврядування.

дування. Правда — під контролем і опікою окупаційних властей, якими є армія, та під опікою і керуванням допомогових міжнародних організацій, якою є УНРРА, але проте так, що ми маємо сьогодні більше індивідуальної і збірної свободи, ніж в неодній нашій дійсності за колишньої окупації. Ми можемо правити собі нашим внутрішнім життям сьогодні майже по нашій вподобі. Існо, що малі винятки не входять в рахубу.

Але правлячись і керуючи власними, специфічними умовами диктованими, приписами й порядками, кожен табір повинен зберігати все ж таки ті засадничі, загальні закони, які — як уже сказано вище — обов'язують всю нашу еміграцію.

До них належить:

1. Визнання одної суспільно-громадської централі як формального і видимого нашого представництва і нашої внутрішньої моральності та формальної власти у всіх тих справах, якими займається йому не заборонено зі сторони властей зовнішніх. Визнання не повинно бути не лише теоретичне, але й фактичне: визнання інстанцій та урядів тої централі у доземних і поземних вимірах із усіма їх компетенціями.

2. Визнання засади підпорядкування компетенціям інстанцій у їх шаблевому розміщенні в напрямі з долини вгору, значить — ми мусимо шанувати й реєктувати нашу організаційну розбудову суспільно-громадського сектора в пропорційному відношенні до її гідності як верховної інстанції.

3. Шанування і реєктування приписів, розпорядків, постанов і законів, які видає та централія.

Якщо дві перші точки не вимагають ніяких коментарів ані переконувань, то третя точка в обличчі фактів життя і дійсності вимагає кількох слів пояснення.

Закони, розпорядки, приписи і постанови, які ідуть згори, мають подвійну силу і вагу. Поперше вони виходять з централі, яку ми самі вибрали, отже посередньо вони походять від нас самих і є в дійсності виявом нашої власної волі. Не шануючи їх, ми не шануємо самих себе. Подруге вони є подумані й видані для добра нашого загалу, бо законодавець має в тому випадку тільки добро загалу, а не своє власне на увазі. Ми не думаємо, що наша централія живе диктаторськими амбіціями чи фанатичними залишками авторитарного порядку. Ми є того переконання, що централія походить від загалу та існує для загалу. Тже й закони, які вона видає, служать загалові.

Правничка наука говорить, що право інтерпретувати закон застерігає законодавця, значить, що ніхто не може пояснити закон так, як він це хоче, як він це здібний сприймати або так, як каже йому це його інтерес. Закон змінити, поправити, інтерпретувати чи в інший спосіб формулювати може лише той, хто цей закон установляє. Це примітивний, основний і цілком слушний правничий закон. Інакше ж, колиб право зміни закону залишити за кожним, тоді закон перестав би бути законом, а обернувся б у щось, чим можна здовільно керувати.

Ці прості, примітивні, основні і геть для кожної здорово думачої людини підстави, які повинні обов'язувати в кожній суспільній збірності, якщо вона хоче дійсно керуватись правопорядком, а не хаосом та анархією.

Вони є samozрозумілі в кожній суспільності, тільки на жаль, не в українській. У нас трапляються випадки, що навіть одиниці із правничою освітою, виступають з внесками самовільної зміни законів — без згоди, порозуміння чи інтенції

самого законодавця.

Недавно на внісок правника - адвоката, Таборова рада одного табору на стойому засіданні більшістю голосів (і то переважною більшістю, бо проти зміни голосувало лише 4 члени Ради) змінила рамовий статут Таборових фак. виданий ЦНУВ. Зміна дотичить чотирьох точок, хоча в даному випадку не такне скільки точок змінено, як не важне саме перетум зміни. Але важний є сам факт зміни. Бо сьогодні змінилось чотири параграфи, завтра може бути змінений весь статут, сьогодні змінив це один табір, завтра можуть це саме зробити всі інші табори. Дайте отже почин і прикладдо анархії і гуляйціліства, яке не повинно мати місця в ніякій зорганізованій збірності, а тим більше в ніякій оміграційній збірності, яка вимагає саме чітко упорядкованого і здорового порядку як морального так і формального. Дайте почин і приклад до самособізнанства і самособізнайства, який тим більше небезпечний, що походить від кругів до яких суспільність відноситься з довірою і над проєктами яких ця суспільність навіть не задумується, вважаючи їх правильними так, як правильним вважає мати вміраючої дитини кожний забіг і кожену пораду лікаря, що покликаний берегти здоров'я людей.

З такої рачі хай мені буде вільно як неправникові, але як і кові, а рівночасно людині, що дорожить суспільним моральним здоров'ям, подати свої застереження супроти практикованих тепер актів самоволі і нездисциплінованості, вважаючи їх поважною загрозою для нашого правопорядку.

Рамовий статут таборів, виданий ЦНУВ, якої компетенції та авторитету до сьогодні ніхто прилюдно ні формально ні суттєво не піддався оспорювати, а нашою внутрішньою конституцією, нашим основним законом, яким ми маємо керуватись. Тому, що більшість нашої еміграції - як це вже було сказано - живе в таборах, основний закон таборів - це наша найважливіша писана конституція, що нормує наше самоврядне, автономне внутрішнє життя. Ця конституція, безперечно як і кожна конституція, виказує багато браків, недоговорень, хибних формулювань, протирічностей. Але ідеальна конституція була б ідеальною формою організації суспільного життя, а таких, як знаємо, не землі немає. Тому то нашому рамовому статуту, редагованому, сказав собі отверто, в поспіху, побіжно і напевно не найкращими фахівцями, яких ми маємо, можна багато закрити. Але ми мусимо йому рівночасно й багато вибачити, беручи під увагу і намічуючи ті умовини, в яких він творився. Життя іде далі, воно виказує недомогання, воно диктує поправки і воно певно спонукає законодавця до введення потрібних поправок і доповнень. Але тільки законодавця. Основний закон може і має право змінити тільки законодавець, а не кожен по вподобі, от як напр. перша ліпка Таборова Рада, бо вона є обов'язана основний закон перестерігати, а не має ніякого права його змінити. Коли основний закон може змінити кожен собі так, як, коли, де і в чому він захоче, то пощо тоді основного закону? Тоді кожен буде собі творити цей основний закон так, як це йому буде подобатись.

Оце перше ствердження, а рівночасно застереження, яко ми мусимо зробити зприводу факту, про який згадано.

Очевидно, життя не стандарт. Воно вимагає еластичності у підході до нього і до його вимог, тимто і треба в деяких моментах інтерпретацію закона поширити, чи применити так

як цього вимагає потреба загалу і вимога хвили. Стара засада римського права каже : , то значить, що у сумнівних випадках завжди інтерпретується закон в користь загальної справи. Але й в тому випадку інтерпретація повинна належати законодавцеві, а не реалізаторові закону. Отже зміна закону чи довільна інтерпретація закону може бути переведена за згодою, а принаймні за відомом законодавця, а в ніякому випадку проти чи без його згоди, бо, що більше проми його інтересів. Допускаючи можливість зміни закону без згоди того, хто цей закон установав, доказуємо свою невідповідність, брак дисципліни і брак пошанування авторитету законодавця. Ми погодилися, що наш законодавець до сьогодні має моральне право своєї влади і ми повинні дати йому фактичну підтримку, отже ми мусимо погодитися й на те, що ми не повинні ні його авторитету обнижувати ні його влади в якийнебудь спосіб обмежувати. А вже в ніякому випадку не можемо змінити закону, в той спосіб, що відмовляємо законодавцеві компетенції і права контролю і вгляду в нижчі йому підпорядковані інстанції. Складувана, самовільна зміна основного закону ЦПУЕ вдарила в основні принципи нашого правопорядку і в основи всієї побудови організації суспільно-громадського життя на еміграції.

І тому пильнучи про ті справи, хочемо, щоб суспільність набрала теж зрозуміння, що прикладаючи рук до того рода анархістичних вибриків, вона свідомо чи несвідомо бурить свої власні основи свого власного життя.

Перестерігати того правопорядку повинні в першій мірі наша найвища настан, якою є ЦПУЕ. Коли вона того не робить, (не входимо в те, з яких причин), то є це обов'язком кожного свідомого і розумного відповідального українця, який обороняючи в тому випадку престижу ЦПУЕ, боронить рівночасно понадчасових і понадпростірних засад і основ, яких мусить придержуватися кожна спільнота, якщо вона хоче жити законним, упорядкованим і суспільно зрілим життям. Коли ж тих засад мусить триматися кожна спільнота, то тим більше мусимо їх придержуватися ми, суспільність, яка внаслідок довготривалої неволі навчилася слухати і повинуватися лише чужим законам, і то слухатися під терором і примусом і яка дуже потребує вміння слухати законів своїх і слухати добровільно. Це є велика передумова до зрілості і здібності творити і жити власним державним упорядкованим життям. Коли ми собі усвідомимо цей основний закон правопорядку, пошанування законів і респект вання законних властей, тоді й наше суспільно-громадське життя не буде виявляти так багато недомогань, тоді неодне лихо в наших таборах не буде мати місця.

Усувати ж лихо можна двома способами. Або апелюючи до так званого провону, або до власного сумління. Перша мета дає тоді доцільна, коли такий провід є. Провід вильний, свідомий свого завдання і відповідальності. Ми, на жаль, такого ще не маємо. Маємо повно етикет, вивісок, титулів, фірм, за якими суспільність гадає знайти себе саму, свою душу і свій розум, а в дійсності знаходить лиш порожню, титуломанію, гошпалерство, позування і тільки вселяє амбіції. Наш провід, навіть у суспільно-громадському секторі щойно назриває. Від нас буде залежати, як багато часу ми будемо потребувати на те, щоб він дозрів. Але віримо, що й ми, як повнорартісна суспільність, його створимо.

Друга мета є сьогодні одинока, бо знаємо і віримо,

що наше сумління в загальному ще чисте, і що відкликуючись до нього, ми все таки знайдемо в ньому правильний осуд свого поступування. Отже тому треба апелювати до сумління якнайбільше і якнайчастіше, бо тільки тоді ми усвідомимо собі наші промахи, а усвідомивши собі їх, не сумніваймося ні на хвилину про те, що будемо здібні і в силі їх усунути, направити, чи занехати.

Тому бережімо правопорядку в нашому таборовому житті! Шануймо закони і розпорядки, які видають наші власті! Бо в той спосіб ми погануємо себе самих.

Не змішуймо в установах імен осіб, бо ці імена в дуже часто випадкові. Імена минаються, а ливаються інституції, організації, передовсім же закони і принципи, якими вони правились і на основі яких вони хотіли формувати життя. З них ми пізнаємо моральну та інтелектуальну вартість тих установ, які хібно було б відокремлювати від себе, бо наші інституції, це — ми самі. Ми маємо такі інституції, на які нас стали, які ми є здібні створити і покликати до життя і на які ми собі заслужили, та маємо такі закони, що їх ми є здібні видати. Було б на івним вимагати від нас, щоб ми видавали закони, яких ми не є в силі реалізувати.

В нашій самобіпанській гуляйпільській психіці таке ставлення справи було навіть нам на користь, поскільки ми дотепер мусіли панувати закони не наші власні, а закони наших ворогів, які ішли не на користь, а на нашу погубу. В тих випадках саботаж, знехтання, неперестерігання законів було зрозуміле й оправдане, бо навіть доцільне. Ми не рефлексували чужої волі, виявленої в чужих законах. Але тепер ті закони є наші власні, нашою власною волею, нашим бажанням і нашим власним розумінням. От і чому то маловаження наших власних законів є маловаженням нас самих.

Але не тільки моральне значення має непошанування і легковаження законів, які нам дає наша суспільно-громадська централь. Воно має і наслідки конкретні. Воно доводить суспільство до стану нерозберихи, анархії, гуляйпільня, неупорядкованості, провізорії. Воно затирає і затрачує границю поміж тим, що можна й не можна, що є добре й що є зле, воно затрачує суттєві критерії оцінки, вводить чинник суб'єктивізму і особистої волі, вигоди, інтересу, амбіції, які при значній нашій зрізничкованості у всіх вимірах (політично-партійному, соціальному, становому, професійному, територіальному, релігійному тощо) доводить до македонізації чи балканізації наших відносин. В такому стані очевидно не можна нічого позитивного створити, в таких відносинах тратиться час на спори чисто академічного характеру, які в дійсності праці вперед не посувають.

Пора, щоб над тою справою, коли вед нав, на жаль, не пригадується ШИУЕ, пригадувалися відповідальні українські громадяни і у відповідний спосіб зайняли до того становище.

Це є в загальному думки, які насуваються в нас з приводу практичних починів деяких таборів, що кермовані новарними амбіціями осіб, яким не дано розуміти явищ і справ глибше і які вносять хаос в поняття і свідомо чи несвідомо уламують воду, там, де вона вже давно повинна була бути мита.

Др. Тома Лаличак

ПРО ВИБОРИ

У всіх таборах відбуваються тепер на зарядження ЦКУ вибори до Таборових рад. Ці вибори відбуваються з незначними місцевими відхиленнями на основі правильників виборчої процедури, під контролею виборчих комітетів. Правильники вимагають, щоб при виборах додержувалося засад демократії: справедливості, рівності, безпосередності, таємності та пропорційності. Вибори мають дати правдивий вислів волі і бажання мешканців табору та створити такий провідний орган в таборі, що зареснектувати би життєві інтереси поодиноких осіб, станів, середовищ та груп.

На жаль до цієї сторінки виборів не прив'язується належної ваги. Вибори часто проходять неправильно, через що наслідком їх є випадковість у доборі людей, занепад організованого стану табору і праці в ньому.

Чому ж акція виборів є така важлива, що треба їй — на нашу думку — присвятити значно більше належної уваги ніж досі?

Оскільки більшість з нас має нагоду вперше від десяти років пережити вибори особисто як вияв свободної волі, як підкреслення своєї громадської ваги. Хто жив під совітським режимом, той знає, що там свободного вияву волі ніби "вільних і щасливих" громадян не було. Вибори були там тільки фарсом. Хто знає вибори та "свобідні умовини", в яких вони проходили в бувшій Польщі, той знає також, що віддати там свій свободний голос на таку політичну чи суспільну групу, яка була гідна і компетентна провадити громаду, не було можна. Там можна було вибирати послів до парламенту на те, щоб вони ухвалювали державний бюджет, в якому не малу суму призначувало на нищення української культури, але не можна було віддавати голосу на правдивих оборонців прав та інтересів українського народу. Отже і в Польщі "демократичні" вибори були там також тільки фарсом. Таке саме можна сказати і про інші займанщини, навіть ті, що хвалилися пануючою в них демократією. Вони її дійсно мали, але лиш для себе, а не для нас. Та тут же ми вперше маємо можливість віддати свій незв'язаний, ніким недиктований голос на людей дійсно гідних, що здатні нас вести і заступати наші інтереси. Правда, ми вибираємо своїх представників не до державного союму чи до законодавчих палат, лише до найменших законодавчих установ осередків, в яких є сьогодні оформлене наше життя, — до Таборових рад.

Правдива ж демократія не буде життя згори, від даху. Вона буде його від осков, від фундаментів, від покладення здорових підвалин під складну будову всього нашого громадського життя. Коли ми не будемо здібні і спроможні упорядкувати правильно умовин і законів нашого громадського життя в найменших клітинах, якими сьогодні є табори, тоді ми не можемо й думати про упорядкування нашого життя, його форм, його законів і його засад повнотою, чи то на емігранції, чи то після того, як повернемо на звільнену батьківщину в нашої вільній державі. Тому вибори, які саме проходять по таборах, мають бути школою, в якій ми могли б навчитися хоч того, як технічно упорядкувати те наше життя. Практика показує, що це не така то легка справа. Що навіть технічне переведення виборів вимагає кращої практики, вміння і досвіду. Але не про формально-практичні справи йде

тут. Іде про щось більше, а саме про основні питання устрою і форм влади та соціального ладу, такі важні в житті кожного народу, отжу справи, за які ведеться війни і які спричиняються до вибуху революцій.

чи при нагоді виборів маємо собі усвідомити, що це значить, коли кажемо, що влада належить народові. Це ж не пуста фраза. За тою засадою криється велика відповідальність саме того народу, що в моменті віддавання свого голосу рішає питання важливі для долі загалу. І саме в тому полягає суть демократії, що тут кожний мешканець є відповідальний, але з тєю різницею, що вибрані несуть відповідальність за весь час свого виборного урядування, тоді коли виборці одноразовим актом відповідають за те, чи віддають владу в руки покликаних чи непокликаних осіб. І воно добре, що отак маємо нагоду на малих речах вчитися набирати досвіду, щоб його у відповідному часі використати у більших розмірах. Тут і головне значення виборів.

Крім того самі вибори мають ще конкретне значення для тих таборів, в яких вони відбуваються. Вибори мають передати керму і відповідальність за табір в руки представників табору, отже формально-правно вони завершують порядок в таборі, усувають перехідні умовини його життя, тобто урядування "назначених", "самозваних" чи інших таборових властей. Вибори мають дати вірний образ відношення групових сил в таборі, все одно, чи ті групи укладаються за принципом політично-партійним, соціально-становим, територіальним, релігійно-конфесійним, чи яким небудь іншим. Вибори мають виявити тенденції, що нуртують в таборі, сили, що змагають до здійснення здорових проєктів і планів, уводячи отак за формальним визнанням волею виборців в неодну гарну думку і неодну корисну засаду чи почин в життя. Вибори на практиці завершують період організації та упорядкування табору, який в наших умовинах мусить бути "комісаричний" або "самозваний" і створюють атмосферу почуття правопорядку, законності, формальності, авторитетності. Приходять до до керми особи чи групи, визнані більшістю в таборі отже такі чинники, що мають найбільше можливостей до реалізації своєї "політики".

Тепер воно з цим в теорії, значить : так воно повинно бути.

але як воно в дійсності ?

для об'єктивності треба признати, що в більшості випадків вибори в наших таборах є великим кроком вперед. Однак щоб бути річевим, треба сказати, що вибори таки не сповняють вповні своєї ролі і призначення і не досягають наміченої мети. звичайно, ніяка акція цілковито і беззастережно ніколи не досягає своєї цілі, бо ідеальних досягнень на світі не зустрічається. Про ідالي тільки ірiємо і до ідеалів тільки змагаємо. Але вислід виборів далекий від того, щоби його назвати не то ідеальним, але навіть задовільним. Чому? Хочу саме на те "чому" відповісти і звернути увагу на ті причини. Застерігуюсь, що роблю це із почуття обов'язку для усвідомлення поповнюваних у нас хиб і промахів, бо тільки усвідомивши собі деякі речі, можна їх в будучому вистерігатись і тим способом вчитися в житті поступати пораз краще. Стара приповідка каже: пом'ятися це річ людська, але в помилках непоправно застигати — це щось диявольське.

Хиби, недотягнення, недомагання, чи просто промахи у виборах, яких треба нам вистерігатись, не є впливом лише на-

шої злості волі — хоч і цього не можна все виключити — а є радше впливом нашого виховання, чи-там браку належного виховання. Снажить вони є впливом тих систем, головню большевицької, в осередках яких нам доводилось проживати тесняки роки і які залишили в нас тривкі сліди, переважно на молодому поколінні і сліди, яких вибуття нам можна буде щойно після довгого часу та з великим накладом праці. Системи ці, не тільки большевицька але й фашистівсько-націоналістична, позбавили нас розуміння засад демократичного порадкування, зробили нас у великому проценті приклонниками (може й не свідомими, а тільки механічними!) тоталітаризму з усіми його лихими признаками: нетерпимістю щодо інших грушово-партійних середовищ, схильністю до насильства і терору, забріханістю і нахилом до мегаломанії, демагогією і диктароськими поривами, фанатичністю і непоміркованістю, браком почуття особистої відповідальности, змаганням до спрощування і нівельювання із поземом пересічі і потульної, слухняної маси, в ущерть сліпому довір'ї до одного "провідника", якому є схильність приписувати можливість і здібність врятувати громаду (а то й Україну!) самотужки тоді, коли їх тяжко врятувати зусиллям і намаганням всього народу і цілих поколінь. Такі хиби не є впливом нашої окремішньої психічної чи духовної структури або вродженого нам нахилу до їх підкання, але впливом нашої історичної твердої долі і дійсности і школи, які нас в тому напрямі виховували. І колу цю вели дотепер довгими століттями не і наші приятелі, а смертельні вороги. Отже й вину за наше виховання в головній мірі несуть наші вороги, а ми з ними лише тоді, коли ми, знаючи про те все, таки продовжуємо це виховання. Але тим неменше не вільно нам маловажити тих недомогаль, а не впаки: мусимо собі усвідомлювати їх якнайчастіше і усвідомивши, старатися їх не повторювати.

А хиби ті ось які:

І першій мірі підготовка до виборів. У нас ішла вона "конспіративним" ладом. Коли ми конспіруємо проти чужої, ворожої нам, окупантської, накиненої нам влади, це зовсім зрозуміле. Треба планувати дію, робити підготовку нецесмітно перед бачним оком охоронних органів влади, яка таку акцію строго карає. Але методи доцільні й оправдані у відношенні до ворожої влади, застосовується і у відношенні до своєї гласної, до людей, що є такими самими громадянами, із тими самими намірами і волею служити добру нашої справи і загалу, із тими самими обов'язками і правами, що ні більше ні менше не різняться від прав і обов'язків кожного іншого громадянина, то ведення підготовчої акції до виборів "конспіративно" виглядає коли не смішно, то певно нерозумно. Бо ж проти кого конспірується? Чи проти тиранив, диктаторів, комісарів, ворогів? Ні, проти себе самих, себто проти людей, які як сказано вище, є рівновартними членами тої самої громади. — Чому конспірується? Чи тому, що є заборона відбувати сходини явно-славно? Ні, тому, що ми не звикли до отвортої гри, до відвічального поступування, але до закулісових інтриг, за якими особа режисера все може згубитися. Чому конспірується? Щоб скорше осягнути "правильну" й оправдану мету? Та годя, але мені здається, що коли мета є правильна і коли підхід є чесна, то не треба її конспірувати. Саме тоді треба про неї якнайголосніше говорити, щоб приеднати собі для тої справи більше приклонників. Хіба ж треба правду ховати перед людським оком і то оком не поліції і не ворогів, але таки власних земляків? Довається перед людським оком конспіративно не правду, але клікві важливічки і брудне нечесне намагання захопити "владу" у

свої руки, не для переведення здорових і конечних для громади реформ, а для обсади "своїми людьми" магазинів і становищ. Сам факт "конспірування" підготовки до виборів говорить за себе. Не pomoже викут, що треба заскочити противника. Заскакуєть ся в боротьбі і то правдивого противника, але не заскакуєть ся в громадській роботі приятеля. В громадській роботі треба щирости, чесного слова поради, остороги, проекту, плану, допомоги, а не боротьби. Сам факт скритого, підступного поступування крива в собі підозріння, що цілі, для яких конспіруєть ся, не є ясні, прості, чисті й чесні. Можн такими методами навіть здобути хвелеві шанси, можна перехитрити "противника", але не можна ними збудувати того, що нам на еміграції найбільше потрібне: взаємного довіря і здорової моральної атмосфери. Можна вибори виграти, але програти більшу ставку, якою є здорова громадська мораль і чесність. Життя не зачинаєть ся і не кінчить ся Божим роком 1946 і виборами в ньому.

А далі:

У демократично вироблених суспільствах існує зрізничкування і можна сказати, що чим вище стоїть дана суспільність, тим більше вона зрізничкована. Так ось як в біології: чим істота на вищому щаблі гатункового розвитку (філогенези), тим вона у своїй будові більше скомплікована. Лише одноклітинні первісні істоти виказують незвичайну простоту своєї будови, як своєї форми так і своїх функцій. Але в розвинених суспільностях зрізничкування не відбуваєть ся на підставі якихось глибших істотніших критерій, чи то на підставі відрубности ідей, програм, розходжень інтересів, підходів до розв'язки соціальних проблем тощо. — У нас до виборів станули ми, правда, численними листами, але коли переглянемо вже самі назви тих лист, то звертає увагу саме примітивізм їх зрізничкування. Як правило можна вважати, що всі листи заявляють себе над- чи без-партійними, так мовби їх партійність була таким гріхом, що його треба соромитися і аж маскувати та ховати перед загалом. Коли ж так, то треба поставити собі питання, нащо і пощо існує у нас так багато політичних партій, коли до формування нового суспільного життя ми ідемо під гаслом надпартійности? Для чого саме ті партії у нас є? Чи лише для видавання нелегальної літератури, чи для писання меморіалів, під якими не бачимо ніколи ніяких підписів, тільки різні анфімові знаки, зложені раз із трьох, раз із чотирьох букв ініціала. Коли ж політичні партії втікають від дійсного життя, від розв'язки суспільно-громадських проблем, — а це, як знаємо, проблематика найвищого гатунку, далеко важливіша ніж політично-ідеологічні "вірую", які ввійшли вже у нас в трафарет, що то його деклямують у різних відмінах на всі заставки і вже навіть напівінтелігентні "політики" з вищих клас середніх шкіл — то пощо вони взагалі існують? А коли вони не втікають від життя, від безпосередньої відповідальности за його ведення, ба — й від амбіції його вести, — так чого тоді відпекуватися від своєї партійної приналежности? Можна б це оправдувати тим, що такою тактикою добудеть ся скорше виборця. Так, але я думаю, що загал виборців, як головна маса нашої політичної еміграції, скоше віддасть свій голос саме політично-партійним людям ніж так званим безпартійним неутралам. Ми ж знаємо, хто є ті всі так звані "неутральні". Під плащиком своєї протипартійности криють вони свою безвідповідальність, свою трусливість і оправдання за недіяльність і неучасть в бо-

ротьбі саме у часах, коли партійність вела "на пісок", "під станку", на Сибір чи до концентраційних таборів. Партійність людини, а тим більше громадянина не є їх пороком. Партійність людини є доказом того, що та людина хоче жити сміло і відкрито загальним життям, хоче брати активну участь в боротьбі і праці для визволення своєї батьківщини. А що ж ця боротьба? Чи може заява про безпартійність і чи може знають про неї безпартійні? Ну, до певної міри безпартійні теж зробили дещо для нашого народу, ніхто їм цього не заперечує, але цілком це не дає їм права вважати себе (чи кому іншому вважати їх) сьогоднініми громадянами найкращого гатунку, перед якими всі партійники повинні соромитися. Не говорю тут про якусь окрему політичну групу. Коли говорю про партії, то маю на думці усі без винятку, бо всі вони, одні в меншій а інші в більшій мірі, є носіями нашої політичної ідеї. А про неї нам саме йде. Не про кооперативи і молочарські союзи, не про такий чи інший "автономний здобуток", але про досягнення нашого політичного ідеалу, яким є Самостійна Українська Держава. І не йде нам лише про працю-все одно, чи вислідом тої праці є здача контингентів і виповнення в 100% ворожого пляну, чи здобуття признання за солідне служення - але йде нам про працю, яка має значення і вартість в боротьбі за визволення всього українського народу з ярма купачів і створення вільної нашої держави, бо тільки праця в нашій державі, праця конструктивна, позитивна, муравлина може мати вагу і значення без застережень. До того часу праця навіть муравлина і т.зв. позитивна мусить бути оцінювана щойно по докладній проверці, скільки вона принесла користі нашій визвольній справі та скільки нашим ворогам. - Отже, вернувшись до теми, парадоксом вражає нас, політичну еміграцію, сьогоднішнє модне гасло понад-, без- чи поза-партійности та "неутральности". В боротьбі не має неутральних. Що собою зрештою уявляють неутральні, це показує життєва практика вже навіть в деяких наших таборах, де вони в дійсності ідуть у хвості інших політичних груп і то саме таких, що їм імпонують або їх лякають своєю демагогією, натиском, терором чи підступом. На цю тему можна б говорити дуже багато, та обмежені рамки статті не дозволяють мені розвинути її ширше.

І це я вважаю великим недомоганням наших виборів, що до них станули групи незріжничковані на підставі політично-партійних принципів, а радше випадково, сказати б, на підставі особисто-клікових інтересів. Наслідком такого загального відхилення від партійно-політичного принципу доходять до голосу люди випадкові, суспільно-політично невироблені, люди мало або й ніяк незаслужені для нашої справи, люди з морального боку менше вартісні, демагоги, люди, що шукають в громадській роботі тільки власної наживи, і ці люди, до того ще часто без громадського належного вироблення і практики та належного інтелектуального рівня беруть провід життя в таборах. Вони в нарадах над життєвими справами табору зводять дискусію не то до рівня сільської кооперативи, не то до рівня сільської читальні. І не тямлять того, що кожний табір є амбасадю нашої визвольної справи. А що не тямлять дійсно, те може доказати факт, що член Таборової ради одного табору організує і кермує страйком робітників заготовчі дров і його аж УНРРА мусить повчати про правильне розуміння своїх громадянських обов'язків.

Далі вибори виказали брак відповідальности людей за слово. Ясно ж, що кожна із груп, яка йде до виборів, ставить

максимальну програму, якщо взагалі ставить, з якої виконати і зrealізувати можна взагалі і вона може лише частину. У нас такої ясної максимальної програми не поставила ніяка із виборчих лист чи груп, не мали вони навіть цілей і шляхів, для яких вони ідуть у вибори і рiшався брати на себе відповідальність за ведення і долю табору. Отже стверджується великий брак відповідальності, який виявився даліше також і в пропагандивній передвиборчій кампанії.

Навіть у високо культурних народів і держав не можна собі уявити виборчої кампанії без виборчої пропаганди і реклами. Але коли в правильно зрозумілій демократії виборча пропаганда використовується на підкреслення всіх позитивних, корисних вальорів певної групи, то налі виборизправила виказували щось протівного. У нас спрямовується виборчу пропаганду виключно на те, щоб обезцінити, здиокредитувати а то й ображувати протівника. У нас забувається, що навіть у виборчій кампанії повинна обовязувати невна мораль і етика. Ми ж не можемо обвинувачувати випадкових протівників, — бо ж формування лист, як це вже було стверджено вище відбувається у нас чисто випадково, — в речах, яких вони ніколи не робили і в "промахах", яких вони ніколи не поповнювали. Не можна ж дискредитувати громадян лише задля того, щоб здобути над ними хвилеву перевагу, яка практично й так не має ніякого, поза конкнктурним використанням повірених собі матеріяльних дiбр табору або поза пустим заспокоєнням хворобливої амбіції, більшого і тривалішого значення і сенсу. Ми ж е всі ті самі у в р а і н і, ті самі політичні втікачі і жертви націонал-соціялістичного режиму, ті самі депортовані і емігранти і маємо ті самі цілі і завдання. Якже можемо ми послуговуватись супроти себе, у взаімному поборкванні себе, там де взагалі не повинно бути мови про боротьбу, а радше про чесну і гідну конкуренцію в праці і оповнюванні обовязків і завдань, наклепами, образами, образами і д е м а г о г і є ю. Нечесністю і демагогією!

Саме нечесність і демагогію у веденні виборчої кампанії ми можемо з прикрістю ствердити як явище окреме, що у нас зачинає поволі, чим більше здобувати собі приклонників і право громадянства. Бо вистарчить, щоб хтось із великих "патріотів" заговорив про "край", про його боротьбу, про УПА та інші геройські вчинки українського народу (не свої!), щоб маса безкритично оплескувала його слова і безкритично віддавала голос на його особу, вважаючи її найкращою і найвідповіднішою до ведення себе. Говорю "безкритично" оплескувала, бо ніхто не сумнівається ні на хвилину в тому, що УПА, що геройство і так далі це режі, які кожного нас зворушують. Але ж ми повинні вже раз здати собі з того справу, що це режі надто дорогі для нас, надто високі і святі, щоб з них робити агітку для особистих справ, чи для всяких інших селянсько-робітничих "інтересів". Говорю даліше "безкритично", бо маса не задумується ні на хвилину над тим, хто то так помпатично декламує про боротьбу. Чи учасник підпілля, чи національних натакомб боротьби народу, чи жертва гітлерівського режиму, большевицьких Соловок, чи інших концентраційних таборів і тюрм? Вибори, саме показали наявно і плястично нам усім до якої степені панує ще серед нас безкритичність, безвідповідальність та демагогія.

А наслідки таких виборів нам всім відомі. Ато вмiє і хоче диктатись, той напевно їх бачить.

Спектатор

Хроніка табору

"Орлик"

ПОЧАТОК АЦІЇ ПЕРЕВИТКОМУ.

В рамках започаткованої акції фахового перевитколу мешканців табору, відбулося дня 1.8. створення курсу для кімнатного декоративного малярства, що веде маляр Матвій Островський. На курс записалося 18 гімназійних учнів і 4 старші особи, між ними двох адвокатів.

КОНЦЕРТ Проф. Р. САВИЦЬКОГО.

Увечері д. 1.8. відбувся в залі табору "Інзуля" концерт піаніста і композитора проф. Р. Савицького. Наш мистець, про якого блискучий виступ на концерті українських солістів у Пассаві ми подали в останньому числі нашого журналу рецензію німецької критики, зміг знову раз виявити свій хист грою дійсно репрезентативного рівня. На програму вечора складалися композиції чужих і наших композиторів, з яких особливо гарно проф. Савицький відіграв українські рапсодії Лисенка та прелюдії Ревуцького і Барвінського. Газані публікою грімко-ясно наддатки до програми продовжили концерт далеко поза звичайну годину.

ПОВТОРЕННЯ ВИСТАВИ І ТУКИ "РОЗКВЕ ПАЛУТИННЯ".

В суботу 1.8. таборовий театр виставив удруге комедійну п'єсу "Рожеве павутиння". Обсада роль була та сама, що й на прем'єрі. При цій нагоді дозволяємо собі щораз звернути увагу проводу театру на те, що з огляду на винятково тяжкі умовини, в яких доводиться працювати нашій театральній дружині сьогодні, воно дуже вказане, щоб п'єси, підбирані до вистав, мали відповідну мистецьку вартість та ідейний рівень. На речі з цього погляду сумнівні, шкода часу і труду.

КОНЦЕРТ КВАРТЕТУ ГУБЕРТ АВМЕР.

В неділю 4.8. виступав у нас концертмайстер державної баварської опери Губерт Авмер зі струнним квітетом. Цей дуже відомий німецький ансамбль відіграв низку композицій Гайдна, Дебюссі та Гостаковича, виявляючи з кожною точкою програми неабиякий мистецький рівень квітету.

ВИКЛАД проф. КОНРАДА.

У продовженні циклу своїх викладів на теми з ділянки етики соціального життя, проф. Ст. Конрад прочитав у середу 7.8. доповідь на тему "На порозі подружнього життя". Слухачів було 16.

КОНЦЕРТ ОБЕСТА РУСНАКА.

В п'ятницю 9.VIII. відбувся в театральній залі табору концерт нашого добре відомого мистця-співака Ореста Руснака, що завітав до нашого табору вперше. Симпатичний маєстро добув зараз з першими українськими піснями живого контакту з численною публікою, так само відчною співакові за нашу рідну пісню як і за арії оперові,

співані Руснаком з питомою йому героїчною бравурою. Наш артист відспівав добре дібрані композиції Миканківського, Степенка, Оби-керича та Лисенка, а з чужих фрагменти з опер Гейцеля, Доницетті, Бізе, Вагнера, Фльогова та Леонкавалла. Портфельний дострій був в руках пані Старосольської, гідний з кожного погляду мистецьких точок програми.

ДОПОВІДЬ проф. Др. ГОЦЯ.

В суботу 10.VIII. проф. д-р. Гоця прочитав доповідь на тему "Геніальність, творчість і мистецька дійсність". Цей виклад нашого жан. презентента порушив у зв'язку з даною темою цілу низку проблемів з ділянки мистецької психології та творчості, таких важких саме в нас, де ім. на жаль, присвячується у загальному не багато уваги. З цього погляду вистарить вказати ось хочби тільки на те, що діялка краснотворчості - естетички в нас не має ніякої застійної брахої слівні, так, що коли доведеться перекладати на нашу мову нехай і найпростішу краснотворчу студію, то треба хіба щойно творити відповідну термінологію, щоб зробити переклад зрозумілим для нашого читача. А спробуйте лиці перекласти на українську мову ось таке нпр. як Гіллера "Філософічні листи" або Гете "Наука про краску" чи Гюпенгалера "Естетика"! Отимто пр. на проф. Гоця у згаданому напрямі може мати для нас велике значення, поскільки буде роблена систематично та з усією увагою щодо її спопуляризування.

ТЕАТРАЛЬНИЙ І КОНЦЕРТОВИЙ ВЕЧІР.

В неділю 11.VIII. таборовий театр виставив п'єсу "Наперші гулі" С. Васильченка. Оцінку вистави знайдуть наші читачі у збірній рецензії на наші театральні вистави за останній час. У другій же частині вечора відбувся концерт нашого відомого співацького дуо: г-ні Трини Туркевич-Мартиншевої та Лева Рейнаровича. У програмі входили як соля п. Мартиншевої арія Сантуши з опери "Кавалерія рустікана", арія Марані із "Сорочинського ярмарку" та арія Медди з опери "Паяццо"; а як дуети: Степенового "Бачіо", Чюдієвича "Ой ходила дівчинонька Беріжком", Медда-Сільвіо з опери "Паяццо" та дует з опери "Газза". Виступ наших співаків зготовив слухачам хвили дійсно мистецької розваги.

ДОПОВІДЬ проф. КОНРАДА.

В понеділок 12.VIII. відбувся як дальший виклад зі згаданого вже вище циклу відчитів проф. Конрада п. н. "Над колискою". Темою доповіді була психологія дитини до 3 літ та виховне завдання батьків щодо неї.

НОВА ДОПОВІДЬ д-ра М. ШИЛКЕВИЧА.

У вівторок д. 13.VIII. д-р. М. Шилкевич, добре відомий в нас філософ та науковець, виголосив у залі міст. Клубу доповідь на тему "Галичанство, його історичний шлях і манівці". Зазначаючи цю доповідь як чергову точку у програмі научних викладів табору, мусимо сказати, що вона в нашому середовищі та в наших обставинах стала незабутнім пережиттям для кожного з присутніх слухачів. А заповнила публіка залю ним разом дослівно по береги так, що й зала Клубу своїм простором усіх прихвних - до 300 чоловіка - помістити не змогла і багатьом з них довелось слухати доповіді на кори-

дорі домівки. Ота просто імпозантна увага нашої громади до викл. - ду д-ра Елемкевича не є і найкращий доказ як його живої актуальності, так - і головно! - глибині підходу до даної теми та склалності розв'язки порушеної в докладі проблеми. Розв'язки, що з кожного погляду заслугоує на те, щоб її обговорити окремо й ширше. Тим більше, що ідеологічне протиставлення двох основних сторінок української духовності: галицької і придніпрянської зв'язалося в шан. прелегента і цілою низкою щонайцікавіших питань з історії культури України по ней і по той бік Збруча. Тут скажемо тільки те, що обмірковуючи суть обидвох наших фундаментальних духовностей, д-р Елемкевич видвигає духовність людини надніпрянської як властиву генетрико творця тоді, як галицька духовність за його думкою більш насивна, у своїх творчих поривах залежна від придніпрянської стихії як чинника запліднюючого. Слутність цієї провідної думки прелегента доказував як прикладами з історії минулого, культури й письменства так і побутового та суспільного життя обидвох віт українського народу.

КУРС ІСПАНСЬКОЇ МОВИ.

В середу 14.VIII. відбулися Інавгураційні сходи курсантів еспанської мови, якої науку веде проф. Гергарт Мольденгавер. Учнів записалося 48, вони поділені на 3 групи. Годину науки попередив проф. Мольденгавер викладом про Аргентину.

ВЕЧІР В ЧЕСТЬ ПИСЬМЕНИЦІ КАТРИ ГРИНЕВИЧЕВОЇ.

Того ж дня увечері за почином Секції письменників і журналістів відбулися сходи в честь Катри Гриневичевої. Отворив вечір д-р Остап Грицай, зазначаючи його ціль та вітаючи нашу високодостойну письменницю, яка зволила прибути на сходи особисто. Як перша точка програми сходи був реферат д-ра Грицай про творчість Гриневичевої. Прелегент згадав спер у про перші твори письменниці, про збірки "По дорозі в Сихем" та "Непоборні", а далі перейшов до творчості в етапах властивого розвитку її таланту особливо ж в ділянці історичної повісти. Д-р Грицай намагався схарактеризувати суть творчого таланту письменниці, кардинальнок признакою якої він добачує перевагу чинника інтелектуального над емоційним. Цей свій основний підхід до творчого надбання Гриневичевої д-р Грицай з'ясовував в тісній зв'язку з творами письменниці та з аналогічними появами в жіночій літературі в письменствах Європи, зокрема ж в літературі німецькій (Фелая, Гойтер, Фібіх). А як дальша точка програми вечора наступила рецитация фрагментів із творів письменниці, виконана накер Р. Цукбинською. Рецитаторка відчитала вибрані розділи з повісти "Шелом в сонні" та "Ієстикрилець", після чого д-р Грицай закінчив вечір доповнюючими увагами до виголошеного реферату, вітаючи нашу дорогу письменницю щераз як одну з чолєвих представниць української літератури сьогодні.

ВИКЛАД Д-Р СОФІЇ ПАРФАНОВИЧ.

В четвер 15.VIII. пані др. С. Парфанович мала виклад про "Гдоровля жінки від теперішню пору". Виклад шан. прелегентки був цікавий як своєю темою, так і підходом до неї, і можна б тільки побажати, щоб таких викладів для нашого жіноцтва було в нас більше.

ДОПОВІДЬ проф. Д. СІЧИНСЬКОГО.

Тогож вечора відбувся відчит проф. В. Січинського "Про назву - "Україна". Проблема в нас ще завжди дуже важна, бо, як відомо, наші "приятелі" різної масти та породи ще і сьогодні раті б застійни-ти погляд, що назва "Україна" постанала на означення положення українського краю й народу на землях польської чи московської держави. Так, толкування назви України проф. Січинський вважає цілком незгідним з дійсністю і доказує повну слушність свого твердження на основі старої карти Східної Європи з XVII. ст., знайденої ним в музеї Баворовських у Львові. Бо поминаючи вже факт, що Іпатський літопис (з XII. ст.) згадує про українців в добу, коли ще ні московського народу ні московської держави не було, на згаданій карті зовсім чітко відрізані від себе такі поняття: РУСЬ (Рус-ланд) для Червоної Русі-Галичини, сумежної з властивою Польщею; УКРАЇНА або край князів для властивої України; і ОКРАЇНА для простору сумежного з країною на північному сході, а з Московією (Росії тоді ще не було) на сході південному. - Реферат доповнив п. Косаренко Косаревич додатковими вислідами дослідів щодо походження назв "Русь" і "Україна".

ВИГЛАД д-ра А. ФІГОЛЯ.

В п'ятницю 16. VIII. в залі таборового театру перед численною публікою др. А. Фіголь, командант СУНБ виголосив гарний реферат про "Пласт - та його відношення до церкви, школи і громадського життя". Здорові думки знаного у нас громадського діяча на полі пластового виховання молоді, варті того, щоб їх видрукувати і поширити.

ВИСТАВА П'ЕСИ "МАРТИН БОРУЛЯ".

В суботу і в неділю 24. і 25. VIII. таборовий театр виставив п'єсу І. Тобілевича "Мартин Боруля". Про неї наші читачі знайдуть ширшу згадку у збірній рецензії на тетральні вистави в нас за останній час. Виставу п'єси повторено дня 8. IX. н. р.

ВИГЛАД РЕКТОРА УТГІ В. Доманицького.

В понеділок 26. VIII. ректор В. Доманицький прочитав в театральній залі лекцію на тему "Село і місто" (в їх взаємовідносинах). Лізка дуже цікавих та актуальних питань, зв'язаних щонайтісніше з проблемою впливів міста на село і села на місто, урбанізація з одного, руралізація з другого боку, статистичні дані про зміни населення пляхом розвитку міст і сіл - все це зложилося на те, що доповідь шан. прелегента була вислухана з якнайбільшою увагою слухачами, числом до 500.

ДЕНЬ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.

В середу, дня 28. VIII. відсвіткував наш табір особливо врочисто День Фізичної Культури. Свято почалося рано піднесенням українського та американського прапорів та Службою Божою на площі. Після звіту учасників свята, в якому брали участь усі школи, пластовий кіш табору, спортове товариство "Орлик", п. Гайвас Н. виголосив патріотичну промову, після чого відбулася дефіляда учасників свята. По полудні програму свята заповнили: диточий фестин з льотерією, показова лекція руханки дівчат і хлопців у виконанні пластунів, попис дитячого садка і вправи вільноруч, масові вправи шкільної

молоді, показ національних танків у виконанні учнів гімназії і торговельної школи, вправи, гри й забави учнів народної школи, та спортові імпрези: штафетний біг і відбивалка жінок та чоловіків. Свято покінчилося в год. 20 пластовою молитвою та стягненням прапорів.

КОНЦЕРТ В. МАТІЯША.

Того ж дня відбувся в театральній з концертом нашого молодого, а все такого відомого співака В. Матіяша. Багата на важливі і трудні концертні точки програма вечора була виконана так гарно і з таким успіхом у слухачів, що апливз від точки до точки ставав щораз грімкіший. Публиці не легко довелось розпротатися із нашим багатонадійним носієм української пісні з рядів молоді генерації.

КОНЦЕРТ Б. МАКСИМОВИЧА.

В суботу 31.VIII. відбувся концерт відомого нашого піаніста Бориса Максимовича, в концертній залі сусіднього табору "Інзуля" (з причини браку фортепіану у власній залі). В програму концерту ввійшли твори Шопена, Лумана, Ліста, Рахманінова та Балакірева, а з українських авторів Косенка, Лисенка та Ревуцького. Концерт пройшов з помітним успіхом і треба його зачислити до найвдатніших в нашому таборі.

ОТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ВИСТАВИ.

В неділю 8.IX. відбулося отворення образотворчої вистави, влаштованої Образотворчою Секцією нашого табору. У виставі бере участь 23 мистців, більшість мешканців табору "Орлик". Організатори вистави видали скромний, але гарно оформлений каталог, з коротким словом про виставу у трьох мовах (українській, англійській та німецькій), з репродукціями малюнків та позбучним списком експонатів та їх творців. Експонатів каталог зазначає 198. Рецензію з вистави подамо в наступному числі нашого журналу.

ДРУГИЙ ВИСЛАД проф. Д-ра ГОЦЯ.

В понеділок 9.IX. проф. др. Гоцій виголосив історичний реферат на тему "Козаки в Німеччині в часі 30-літньої війни".

ВИСТАВА П'ЕСИ "КОРОЛЬ СТРІЛЬЦІВ" - ІВАНА КЕРНИЦЬКОГО.

В суботу 14. та в неділю 15. вересня аматорський театральний гурток учнів Торговельної Школи та Е.А.-Ліцею відіграв триактоку комедію нашого відомого сатирика й оповідача Івана Керницького п. н. "Король Стрільців". Численно зібрана публіка приймила сценічний дебют симпатичного письменника дуже прихильно і пошанувала автора веселого сценічного жарту піднесенням йому китиці квітів. Ширше про сам твір у збірній рецензії на наші театральні теми.